

Izhaja razen nedelj in
praznikov vsak dan
ob 10. uri dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani,
Franciška ulica št. 6/L,
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in pod-
pisati, sicer se jih ne pri-
obči. Rokopise se ne vrača.

Oglasi: Prostor 1 mm x
55 mm po K 150. Uradni
razglaš, poslano ter no-
tice isti prostor K 2.—
Pri večjem naročilu
popust.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socialno-demokratske stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali
z dostavljanjem na dom za
celo leto K 240, za pol
leta K 120, za četrt leto
K 60, za mesec K 20.
Za Nemčijo celo leto K 312,
za ostalo tujino in Amerika
K 360.

Reklamacije za list
so poštne proste.

Upravišтво je v Ljubljani,
Franciška ulica št. 6/L,
Učiteljska tiskarna.

Mednarodni socialistični kongres na Dunaju.

LDU. Dunaj, 24. febr. V današnji
seji mednarodne socialistične kon-
ference se je pričela generalna deba-
ta o poročilu dr. Adlerja (organizaci-
ja razrednega boja). Skoro vsi go-
vorniki so se zavzeli za mednarodno
delovno skupnost socialističnih
strank.

Zastopnik revolucionarnih soci-
alistov Rusije Šrajder je trdil, da je
popolnoma napačno misliti, da pred-
stavlja terorizem neizogiben se-
stavni del sovjetske moči in je želel,
da se da socialističnim državam ob-
lika sovjetov.

Crispien (neodvisna socialistična
stranka Nemčije) je izrazil prepri-
čanje, da se pri prehodu gospodstva
kapitalizma k socializmu ne bo mož-
no izogniti diktaturi, pri čemer pa
razume pod diktaturo izvrševanje
moči po vladi, ki obstoja iz najbolj-
ših socialistov, in ki postopa po na-
ročilu proletariata ali odločujočih
slojev proletariata. Ta diktatura ne
pomenja strahovlade, temveč smot-
reno delo.

Dr. Topalović (Beograd) je po-
lemiziral proti mnenju delegata
Šrajderja, ki želi uveljaviti sovjete.
On želi, da se v nameravano reso-
lucijo sprejme namesto izraza »de-
lovno ljudstvo« izraz »proletariat«
in da se tam obrazloži, da morejo
biti dani pogoji za udeleževanje
socializma le tam, kjer ni le govora
o katerikoli večini, temveč o večini
proletariata kot organiziranega, so-
cialistično discipliniranega razreda.
Opozarjal je na neugodno stanje
socialnih demokratov v malih drža-
vah, kakor v Jugoslaviji in je ozna-
čil za potrebno, da se osnuje cela
vrsta novih delovnih skupin, ki bodo
enotno postopale. Ta misel se bliža
socialistični federaciji. More se
ustanoviti balkanska federacija, ki bi
segala do Dunaja. Govornik je želel,
da se tudi ta predlog zabeleži v re-
soluciji. On ni za to, da se vzame
pravica vsem meščanskim slojem in

nastopa proti temu, da se je držati
brezpogojno določenih oblik, kar bi
posebno v malih državah razorno
vplivalo.

Shinwall (Glasgow) je omenil,
da je naloga kongresa, da se zedinijo
vsi življenjski razredni mednarodne-
ga delavskega pokreta. Neodvisna
angleška delavska stranka ne želi
soditi Rusije in meni, da si morejo
Rusi svojo državo sami vzpostaviti,
dokler ne puste, da jim pridejo do
živga pustolovske imperialistične
vlade.

Govornik je zahteval pravico
samoodločevanja za delavstvo vse-
ga sveta.

Kunffy (Madžarska) je priznal,
da je bila uvedba sovjetske diktatu-
re na Madžarskem velika napaka,
ker ne zadošča le volja za revolucijo,
ako niso za to dani pogoji. —
Nastopil je proti uveljavljanju komu-
niistično boljševiških metod na prole-
tariat zapadne Evrope.

Faure (Pariz) je govoril o raz-
kolu in neenotnosti francoskih soci-
alistov in o posledicah stavke. Na-
stopil je odločno za enotnost prole-
tariata. Problemu mirovnih pogodb
v Versaillesu in St. Germainu se ne
dajo rešiti z resolucijami, temveč
s skupnim nastopanjem.

Abramović, zastopnik socialistič-
no demokratske stranke Rusije
(menševiki), je oporekal, da bi bil
sovjetski sistem edino sredstvo, s
katerim more proletariat doseči
moč.

Slovi pa prvi nosilec sovjetske
ideje niso bili boljševiki, temveč
menševiki in boljševiki so bili oni,
ki so se leta 1905 borili proti sovjet-
ski misli.

Grimm (Švica) je dejal: Pri usta-
novitvi nove internacionale mora-
mo zahtevati, da mednarodna raz-
redna solidarnost delovnega ljudstva
daleko prekaša narodno solidarnost.
Seja se je nato zaključila in se na-
daja jutri.

nas je bila pred 40 leti stranka, ki se
je nazivala radikalno. Zahtevala je
načelo svobode tiska ter druge poli-
tične in državljanske pravice v
svoji popolnosti. Toda to je bilo te-
daj, ko je bila stranka še v opoziciji.
Sedaj pa, ko je na krinilu, postopa
drugače. Prvi idejni in politični
bankrot je doživela leta 1888, in od
tedaj postaja vedno bolj reakcijo-
narna. Zaradi tega predlaga govornik,
naj se člen 14 ustavnega načrta
izloči in sprejme v redakciji, kakor
jo je predložila njegova stranka.

Dr. Ante Dulibić vpraša, ali je
beseda »splošna mobilizacija« prišla
slučajno v redakcijo tega člena. —
Ravnatoko je treba pojasniti točko,
da se more zabraniti razširjanje li-
stov, ako povzročajo boj in mržnjo
proti državi. Glede prepovedi raz-
pečevanja listov predlaga, da je po
izvršeni prepovedi oblast dolžna,
predati celo stvar v 24 urah sodišču.
Sodišče pa mora zopet v 24 urah ali
prepoved razveljaviti, ali potrditi.
V nasprotnem slučaju se smatra za
potrebno, da je odgovoren le pisec,
tiskar pa samo takrat, ako je pisec
nepoznan, nesposoben za odgovor-
nost ali pa če biva zunaj države.
Govori narodnih poslancev, objav-
ljeni v listih, se ne bi smeli cenzuri-
rati.

Posl. dr. Tomljenović misli, da
je ustava izraz razmer v državi. V
imeni radikalno - demokratske sku-
pine predloži novo redakcijo čle-
na 14.

Dr. Sima Marković: Ker je v
redakciji posl. dr. Tomljenovića
predvidena cenzura v primeru voj-
ne in mobilizacije, menim, da ta cen-
zura ne sme biti politična, ker je raz-
umljivo, da se zabrani pisati o vo-
jaških stvareh; toda narod ima pravo,
da govorí o politiki vlade v
kritičnih momentih. Govornik zahteva
odredbo, da morajo politični or-
gani prevzeti vso škodo, ako sodi-
šče razveljavi prepoved razširjanja
kakega lista. Na koncu svojega go-
vora opozarja opozicijo, da se hoče
izvesti trik in manever, ter upa, da
bo znala opozicija ta manever pari-
rati.

Minister za pravosodje dr. Gjuri-
čić izjavlja, da sprejme dopolnilo
poslanca Vujičića (radikalec), toda
tudi v tem primeru je oblast dolžna
izročiti v roku 24 ur po prepovedi
delo sodišču. Sodišče pa je dolžno
tudi v 24 urah potrditi ali razvelja-
viti prepoved. Minister Gjuričić iz-
javlja dalje, da ni to nikak trik. To
je del redakcije, ki ga je predlagal
dr. Tomljenović, in ki je sprejet v
prehodno naredbo. Kar je v prehod-
nih naredbah, ima zakonski, a ne
ustavni značaj. Z ozirom na to ni
to nikak trik, temveč stvar posebne
važnosti. Izjavlja, da se tukaj ne
more izčrpati vse, kar je treba, da
pride v zakon o tisku.

Socialni demokrat Divac pravi,
da je redakcija poslanca dr. Tomlje-
novića mnogo slabša, kakor redak-
cija vlade. Pravosodni minister dr.
Gjuričić izjavlja, da je bila v predlo-
gu vlade predvidena odgovornost za
žalitve potom tiska samo zoper tri
osobe, dočim se govori v tem pri-
meru o vseh deliktih potom tiska.

Posl. Divac: Tem slabši! Nova
redakcija bo omogočila nove razno-
vrstne zlorabe.

Posl. Avramović (zemljoradnik)
smatra tisk za važno funkcijo dru-
žbe. Zaradi tega zahteva, da mora
biti zadržanje zakonodajalca napram
tisku točno precizirano. Zahteva, da
se mora točno odrediti, proti komu
je tisk odgovoren in v katerih me-
jah.

Posl. Sahib Korkut (musliman)
meni, da predlog dr. Tomljenovića
ne zajamči zadostne svobode tiska.
Navaja primer, da je cenzura v
Bosni zaplenila tudi to, kar je bilo
tiskano v službenem listu vlade in
to, kar je izdal presbiero. Med dru-
gim zahteva tudi odredbo, da se ne

smejo žaliti priznane vere. Sicer pa
je z ozirom na naše razmere za
omejitev tiska.

Dr. Ivan Pavičić (Narodni klub)
zahteva za tiskovne delikte porotno
sodišče in se protivi vseni prehod-
nim naredbam.

Pravosodni minister dr. Gjuri-
čić odgovarja na posamezne opaz-
ke. — Nato se čita dr. Tomljenovi-
čeva redakcija z dodatkom g. Vu-
jičića. Z večino glasov se sprejme
tale redakcija: »Tisk je svoboden.
Ne morejo se ustanoviti nikake pre-
ventivne odredbe, ki preprečajo iz-
hajanje, prodajo in razpečevanje ti-
skovin in časopisov. Cenzura se
more vpeljati le za čas vojne in mo-
bilizacije, in to za čas, ki ga zakon
vnaprej določa. Prepoved se razpe-
čevanje in prodaja časopisov ali ti-
skovin, ki vsebujejo žalitve vladar-
ja ali članov kraljevske hiše, tujih
državnih poglavarjev, narodnega
predstavnštva, neposredne pozive
na državljane, naj s silo izpremenijo
ustavo ali državne zakone, ali ki
vsebujejo težke kršitve javne mo-
rale. Toda v tem primeru mora ob-
last v 24 urah po prepovedi izročiti
celo stvar sodišču. Tudi sodišče mo-
ra v 24 urah prepoved ali potrditi
ali razveljaviti. Za prestopke potom
tiska so odgovorni pisec, urednik,
tiskar, izdajatelj, lastnik in razpe-
čevalec. S posebnim zakonom o ti-
sku se odredi obseg in način odgo-
vornosti. Vse prestopke potom tiska
bo sodilo redno sodišče.«

Seja je bila končana ob trinaj-
stih. Prihodnja seja je jutri ob de-
vetih dopoldne.

Poljaki in Francozje.

LDU Varšava, 24. febr. V dr-
žavni zbornici je izjavil ministrski
predsednik Witos: Odpor sovjetske
delegacije dokazuje, da je sovjetska
vlada sama kriva, ako se pogajanja
niso mogla zaključiti v prvi polovici
meseca februarja. Sovjetska vlada
stremi po tem, da se zmanjšajo ob-
veznosti, ki so bile že sprejete v
predhodnem miru. Naša vlada dela
z vsemi močmi na to, da pospeši
sklep miru, toda ne more odstopiti
od svojih legitimnih in pravičnih
zahtev. Po zadnjih poročilih se po-
gajanja uspešneje nadaljujejo.

Glede poseta državnega pred-
sednika v Parizu je dejal ministrski
predsednik: Razgovor z zastopniki
francoske vlade in francoske jav-
nosti je postavil boljke o našem im-
perializmu in sovjetizmu in o naši
nestrojnosti v pravo luč. Poljska ho-
če ožjih stikov s sosednjimi država-
mi.

LDU. Varšava, 23. febr. S po-
sebno vladno odredbo so se podre-
dile vse državne in zasebne železni-
ce vojaški oblasti.

Druga vest je mnogo važnejša
kot prva. Ta vest nam kaže, da se
Poljaki zopet pripravljajo na neke
vojaške avanture, ampak ne iz svo-

Tiskovna svoboda je lepa stvar
— drugod! Toda pri nas je ni in je
tudi ne bo še tako kmalu. Pri nas
velja sledeča tiskovna svoboda:
Piši vse, kar koli hočeš, ampak če
zapišeš eno besedo preveč, te bodo
zaprli!

To je dejansko stanje in tudi dru-
gače biti ne more. Naša država do-
sedaj še ni demokratična v resnici,
ampak je demokratična samo na
papirju. Govoriti in pisati se sme lo-
to, kar je po volji gospodujoči stran-
ki in gospodujočemu razredu.

Človek bi mislil, da sme v svo-
bodni demokratični državi tudi svo-
bodno izražati svoje misli. Zato je
vendar svoboden državljan, ali ne?
In če smem z usti povedati svoje
misli svojemu sosedu, in drugemu
sosedu, in tretjemu sosedu, zakaj jih
ne bi smel povedati z usti tiska —
vsem sosedom — državljanom? —
Zakaj ne smem povedati svojih
misli tako glasno, da me slišijo vsi?
Če potem ljudje soglašajo z mojimi
mislimi, dobro — potem bomo pač
pri volitvah državni ustroj nekoliko
izpremenili kot svobodni državljani,
ki tvorimo državo. Če pa ne sogla-
šajo, bomo pa že utihnil!

Najboljša reforma današnjega
stanja bi bila sledeča: V ustavi naj
se proglasi in garantira namesto ti-
skovne svobode tiskovna steklina,
ki je jako nevarna. Zato morajo vsi
ljudje, katerim je zrastle jeziki, no-
siti »Manikorba«, časopisi pa dva. —
Dovoljeno je izhajati le tistim li-
stov, katere izdaja slučajno na krin-
lu nahajajoča se stranka! Vse drugo
naj se prepove in zatre. Ali nismo
dovolj svobodoljubni?

Tiskovna svoboda v ustavotvornem odboru.

LDU. Beograd, 23. februarja.
Današnja 17. seja ustavnega od-
seka odprla predsednik dr. Ninčić
ob 9.30. — Posl. Ljuba Jovanović
(radikalec) predlaga, da se z ozirom
na to, da glede člena 13 še ni dose-
žen popoln sporazum, razprava o
tem členu odloži, dokler se stranke
ne sporazumejo. Predlog se sprejme.
Odsek preide nato na razpravo
člena 14, ki se bavi s svobodo ti-
ska.

Dr. Vošnjak (zemljoradnik) za-
hteva v mejah zakona popolno
svobodo izražanja misli, in sicer v
besedi, tisku in slikah. Tudi umet-
nost in znanost morata biti svobodni
ter morata imeti zaščito in po-
moč države.

Predsednik dr. Ninčić veli, da se
lo o tem predlogu razpravljalo ka-
sneje.

Posl. Jovan Jovanović (republika-
nec) zahteva svobodo tiska kot po-
gaj za politično in državljansko svo-
bodo in kulturni napredek, ker je
tisk populariziral in socializiral
znanstvo. Tisku je treba dati po-
polno svobodo, ker le na ta način je
njegov razvoj mogoč. Ako napravi-
mo bilanco med škodo in koristjo
tiska, vidimo, da je njegova bilanca
bila vedno aktivna. Protivi se tem-
nu, da se uvede cenzura časopisja
v slučaju mobilizacije, ker mobiliza-
cija ne pomenja vedno tudi vojno.
Na ta način bi vlada lahko udušila
tisk, ako ji ne bi bil po volji.

Govornik se protivi odredbi, da
se morajo časopisi prepovedati, ako
posredno ali neposredno pozivljajo,

naj se s silo izpremeni ustava ali
važni zakoni, ali ako netižno plemen-
ske spore in mržnjo do države. Ako
bi se to sprejelo, potem se ne more
govoriti o tiskovni svobodi, ker bi
se vsak članek v časopisih, ki se ne-
povoljno izraža o ustavi ali o zako-
nih, veri, plemenu ali državi, mogel
tolmačiti tako, da posredno pozivlja
narod k nasilni izpremenitvi ustave
ali zakonov itd. Pri takih odredbah
se ne bi moglo govoriti niti o kaki
plemenski svobodi. Ako bi se n. pr.
hvalila živina ali konji iz ene pokra-
jine, bi se moglo tolmačiti, da se s
tem širi plemenska mržnja.

Dr. Vošnjak (zemljoradnik) do-
kazuje, da so te zahteve absurdne
in da se morajo izločiti.

Glede kolektivne odgovornosti
meni, da mora ustavodajec nadzoro-
vati pisca.

Života Milojković (komunist)
pravi, da je tiskovna svoboda naj-
višje načelo demokracije, ki sta ga
že v XVII. veku postavila Spinoza
in Milton, ki sta zahtevala načelo
popolne svobode tiska. Omenja Ro-
bespierra, ki je v nacionalnem kon-
ventu in v jakobinskem klubu vedno
zastopal najpopolnejšo tiskovno svo-
bodo in se glede časopisja izražal,
da mora biti tiskovna svoboda brez-
pogojna in neomejena, ali pa da je
sploh ne sme biti. Prvo tiskovno
svobodo kakor tudi sploh vsako
drugo načelo svobode vidimo v
francoski revoluciji. Kasneje so
tiskovno svobodo izpremenili v kor-
ist kapitalističnega razreda, ki je
vzel vso posest v svoje roke. Pri

Politična svoboda v ustavi.

LDU. Beograd, 24. febr. Na da-
našnji seji ustavnega odseka so raz-
pravljali o členu 16 ustavnega na-
črta, ki se tiče državljskih in poli-
tičnih pravic, zborovanja in raz-
pravljanja. Sprejet je bil vladni
predlog z dvema dopolnitvama.

Dokler bodo sklepali o politični
svobodi taki gospodje, kakor so da-
nes na vladi, ne bo politične svobo-
de. Če je pa absolutizem »politična
svoboda«, potem pa že!

Vlada trdno stoji...

LDU. Beograd, 24. febr. Danes je
g. Pašić pozval muslimanski klub,
naj pošlje k njemu svoje zastopnike
v svrhu dogovorov radi podpiranja
vlade pri ustavnem načrtu. Na ta
poviz so prišli štirje muslimanski
poslanci in razpravljali z g. Pašićem
o notranji ureditvi države in o mu-
slimanskih zahtevah, ki se tičejo
ustave. Razgovori so bili informa-
tivnega značaja. Kakor se doznava,
sporazum še ni dosežen. V soboto se
sestane plenum muslimanske par-
lamentarne organizacije, da kon-
kretizira svoje zahteve. Vsi člani
kluba so poklicani v Beograd. O
vstopu muslimanov v vlado, še

